

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82985,Eisenberg-Filip-Pinkus.html>
2021-12-09, 09:00

Eisenberg Filip Pinkus

EISENBERG Filip Pinkus (19 VII 1876, Kraków – 18 VII 1942, Bełżec), lekarz, bakteriolog. Syn Adolfa, kupca, i Estery ze Spirów.

W 1894 ukończył gimnazjum w Krakowie i podjął studia medyczne na UJ. Zwieńczył je uzyskaniem w 1899 stopnia doktora wszechnauk lekarskich, po czym odbył studia uzupełniające w Wiedniu pod kierunkiem E. Neussera oraz R. Paltauf. Po powrocie do Krakowa, 1901–12 był asystentem w Katedrze Higieny UJ. Stypendium, dzięki któremu mógł 1906–07 pracować i uczyć się w Inst. Pasteura w Paryżu, dopełniło jego edukacji z zakresu bakteriologii. We Francji kształcił się pod okiem samego I. Miecznikowa. W 1912–14 był asystentem w Katedrze Higieny uniwersytetu we Wrocławiu. W czasie I wojny światowej służył jako lekarz w armii austriackiej. Po zakończeniu działań wojennych, 1919–20 był szefem Wojskowego Szpitala Zakaźnego w Krakowie, a 1921–23 kierował krakowskim oddziałem Państwowego Zakładu Higieny. W 1933–39 pełnił funkcję dyrektora Państwowej Stacji Bakteriologicznej w Krakowie. W 1933 został wybrany na członka korespondenta PAU. W 1939–41 kierował Zakładem Mikrobiologii Inst. Medycznego we Lwowie. Został zamordowany przez Niemców w obozie zagłady w Bełżcu.

E. wprowadził pojęcie immunochemii do polskiej mikrobiologii. W pracy *O przystosowaniu się bakteryj do sił ochronnych zakażonego ustroju* (1904) opisał mechanizm odporności niektórych bakterii. W *Über neue Wege und neue Probleme in der Immunitätslehre* (1907) dał wykład mianownictwa z zakresu immunologii i bakteriologii, tworząc ok. 500 pojęć i definicji związanych z problematyką immunologiczną i bakteryjną, co stanowiło pierwszą, tak poważną próbę opracowania mianownictwa dla tego typu zagadnień. W *The Bacteriostatic Action of the Aniline Dyes*

the Growth of Different Types of Bacteria (1920) przedstawił wpływ barwników i niektórych soli mineralnych na życie bakterii. Wykazał, że barwniki, m.in. chryzoidyna, mają hamujący wpływ na rozwój flory bakteryjnej. Opisał również efekt bakteriostatyczny barwników akrydynowych w obecności bakterii Gram (+) i Gram (-) zarówno na skórze, jak i ranach powierzchownych. Wreszcie, w pracy *O wczesnym rozpoznawaniu duru brzuszego* (1907), zanegował pogląd o swoistości odczynu Widala w diagnostyce duru brzuszego. Dokonał też krytycznego rozbioru innych metod stosowanych we wczesnym rozpoznaniu tego schorzenia. Zbadał i przedstawił najważniejsze typy zakażeń bezobjawowych, próbował wyjaśnić ich patogenezę oraz określić ich znaczenie epidemiologiczne. Swoje przemyślenia i wyniki badań zawarł w odrębnej publikacji *O zakażeniu bezobjawowym* (1935).

Pomimo niewątpliwie istotnych osiągnięć na polu nauki znaczna grupa członków Rady Wydziału Lekarskiego UJ nie wyraziła zgody na dopuszczenie E. do przewodu habilitacyjnego, nie przekonało ich nawet poparcie udzielone E. przez profesorów O. Bujwida i H. Jordana.

Śródka.

M. Bilek: *Filip Eisenberg, [w:] Od królewskich edyktów do inspekcji sanitarnej*, red. J. Bukowski, M. Bielek, Kraków 2007, s. 81–83; A. Kutylak: *Krakowianie: wybitni Żydzi krakowscy XIV–XX w.*, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Kraków 2006, s. 128; *Wielka encyklopedia powszechna PWN*, t. 13 *Suplement*, Warszawa 1970.

Ryszard Witold Gryglewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)